

Справа „Бакалов проти України” (Bakalov v. Ukraine)

У рішенні, ухваленому 30 листопада 2004 року у справі “Бакалов проти України”, Суд постановив, що:

- було порушено ч. 1 ст. 6 Конвенції;
- було порушено ст. 1 Першого протоколу до Конвенції.

Відповідно до ст. 41 Конвенції Суд призначив сплатити заявнику 1200 євро як компенсацію моральної шкоди і 500 євро на відшкодування судових витрат.

Обставини справи

Заявник Вадим Федорович Бакалов є громадянином України, народився 23 лютого 1970 року, проживає в Одесі.

24 вересня 1997 року заявника було затримано працівниками Ленінського районного відділу міліції м. Одеси.

25 вересня 1997 року у будинку заявника компетентні державні органи провели обшук, в ході якого було знайдено боєприпаси.

30 вересня 1997 щодо заявника було порушено кримінальну справу і пред’явлено обвинувачення у незаконному зберіганні боєприпасів.

26 грудня 1997 року слідство у справі було закрито через відсутність достатніх доказів, які б підтверджували вину обвинуваченого у вчиненні злочину.

25 серпня 1998 року заявник звернувся до Київського місцевого суду м. Одеси зі скаргою на незаконність затримання його працівниками міліції, а також на незаконність проведеного у його квартирі обшуку і конфіскації його власності. П. Бакалов стверджував, що обшук було проведено без законних на те підстав і жодних боєприпасів під час його проведення знайдено не було. Він також вимагав відшкодування моральної шкоди, завданої, як він вважав, незаконними діями працівників міліції.

У рішенні від 16 серпня 1999 року суд задовольнив заяву п. Бакалова і зобов’язав державне казначейство сплатити заявнику 82 472 грн. на відшкодування майнової та моральної шкоди.

6 червня 2000 року Одеський обласний суд скасував рішення суду першої інстанції в частині визначення суми відшкодування шкоди і зобов’язав відповідача сплатити п. Бакалову такі суми: 2020 грн. на відшкодування майнової шкоди і 50000 грн. на відшкодування моральної шкоди.

31 жовтня 2001 року заявник звернувся до місцевого відділу Державного казначейства зі скаргою на невиконання судового рішення від 6 червня 2000 року.

15 листопада 2001 року Державне казначейство повідомило п. Бакалова про те, що у бюджеті на 1999-2001 роки не було передбачено жодних коштів для здійснення виплат, до яких зобов’язувало рішення суду у справі заявника.

29 січня 2002 року заявник знову звернувся до Державного казначейства з проханням забезпечити виконання рішення суду у його справі.

26 лютого 2002 року Державне казначейство повідомило, що законодавство не встановлює процедури виплати компенсації шкоди, завданої незаконними діями органів слідства, як це було постановлено рішенням у справі заявника, а отже, проведення виплати компенсації було неможливим.

15 травня 2002 року Національний банк України переказав на банківський рахунок п. Бакалова 2020 грн. на відшкодування майнової шкоди, а 10 грудня 2002 року – 50000 грн. на компенсацію моральної шкоди.

Зміст рішення Суду

Заявник скаржився на неспроможність держави забезпечити вчасне виконання судового рішення у його справі від 6 червня 2000 року. У зв’язку з цим він стверджував про порушення ч.1 ст.6 Конвенції та ст. 1 Першого протоколу до Конвенції.

Уряд натомість вказував, що період часу, протягом якого рішення виконувалось, можна вважати розумним, а затримка з виконанням судового рішення у справі заявника мала місце через складне фінансове становище держави.

Суд нагадав свій висновок про те, що права, передбачені ч. 1 ст. 6 Конвенції, були б ілюзорними, якби держави-учасниці допускали невиконання остаточних судових рішень на шкоду однієї зі сторін. Тому виконання судового рішення повинно вважатись невід'ємною частиною судового розгляду справи у сенсі ст. 6 Конвенції (див. рішення Суду у справі *Hornsby v. Greece* від 19 березня 1997 року).

Суд вказав, що для держави є неприпустимим пояснювати невиконання боргу, який встановлено судовим рішенням, відсутністю бюджетних коштів. Затримка у виконанні судового рішення може бути виправданою у виняткових випадках, але вона не може бути такою, аби порушити саму сутність права, яке охороняється ч. 1 ст. 6 Конвенції. У цій справі держава не повинна була, посилаючись на фінансові труднощі, перешкоджати заявникові скористатися наслідками судового рішення у його справі, яке мало важливе значення і для самого п. Бакалова, і для його сім'ї.

Суд дійшов висновку, що судові рішення від 6 червня 2000 року у справі заявника не виконувались протягом тривалого часу, а саме у період між червнем 2000 року та 15 травнем 2002 року – датою, коли була проведена часткова виплата суми, призначеної судом. Решту боргу було виплачено лише 10 грудня 2002 року.

Тому Суд постановив, що держава позбавила ч. 1 ст. 6 Конвенції будь-якого значення, оскільки не забезпечила виконання судового рішення у справі заявника протягом понад двох з половиною років. Отже, мало місце порушення ч.1 ст.6 Конвенції.

Стосовно скарги заявника на порушення ст. 1 Першого протоколу до Конвенції Суд нагадав свій висновок про те, що неможливість особи домогтись виконання судового рішення на свою користь становить порушення її права мирно розпоряджатися своїм майном, яке закріплене у ч. 1 ст. 1 Першого протоколу до Конвенції. (Див. рішення Суду у справі *Voytenko v. Ukraine* від 29 червня 2004 року).

На думку Суду, Уряд не зміг навести жодного переконливого пояснення невиконання судового рішення у справі заявника протягом більш як двох з половиною років; а посилання Уряду на відсутність бюджетних коштів не могло бути виправданням такого тривалого зволікання. Тому Суд постановив, що мало місце порушення ст. 1 Першого протоколу до Конвенції.

Реферативний переклад з англійської мови та опрацювання рішення здійснено у Львівській лабораторії прав людини і громадянина НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування АПрН України М.Ю. Пришляк та П.М. Рабіновичем.